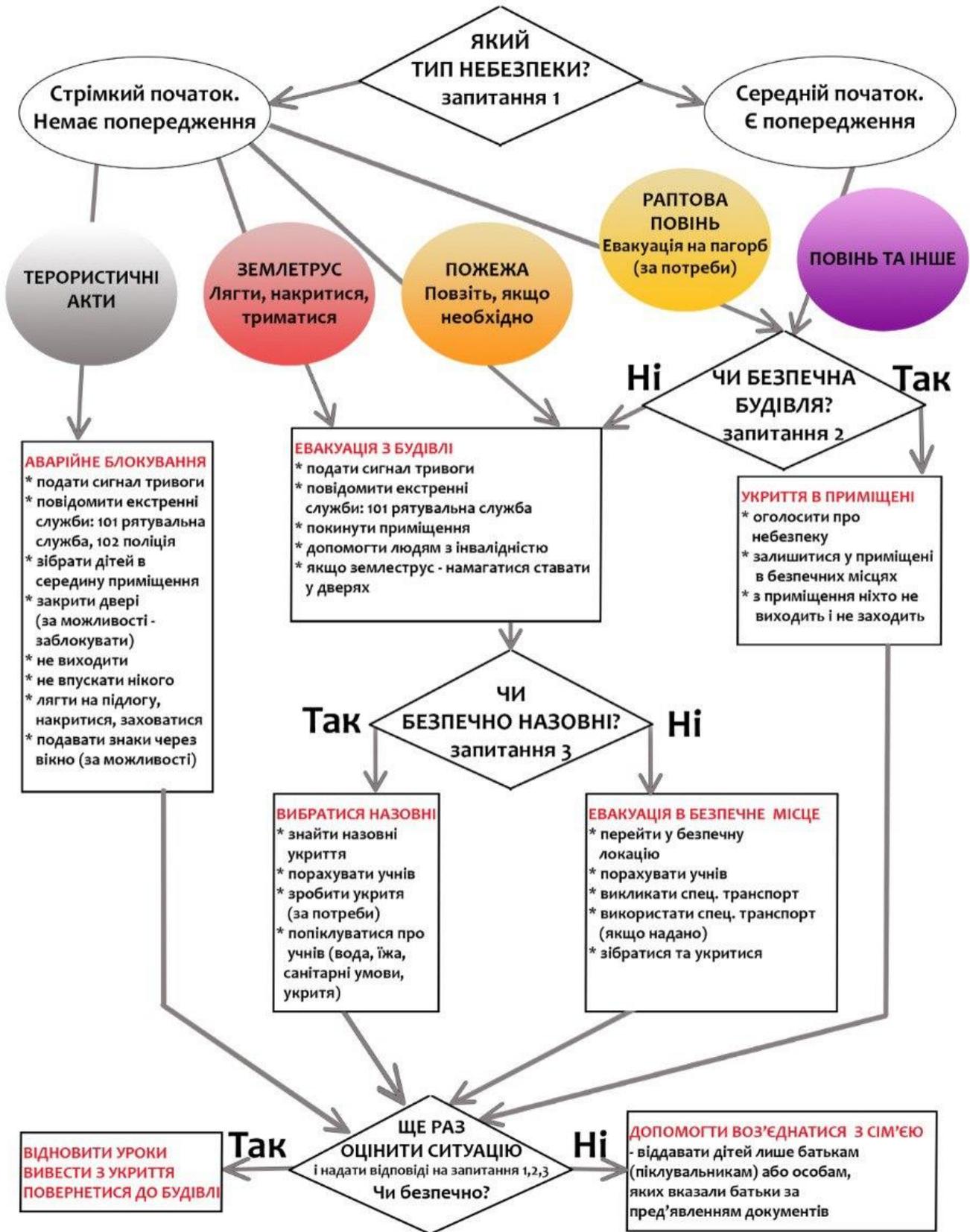

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Правила евакуації для дітей

Не говори

Не біжи

Не штовхайся

Не повертайся

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор школи І-ІІІ ступенів №36
імені С.П.Корольова міста Кисва
Оксана КУЗІВ
2025 року

**ОСВІТНІЙ АЛГОРИТМ ДІЙ
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ**

Схвалено на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 3
від 28.11.2025)

I. ВИДИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Надзвичайна ситуація – це порушення нормальних умов життя та діяльності людей на окремій території чи об'єкті або на водному об'єкті, що призвело (може призвести) до виникнення великої кількості постраждалих, загрози життю та здоров'ю людей, їх загибелі, значних матеріальних втрат, а також до неможливості проживання населення на території чи об'єкті, ведення там господарської діяльності.

Види надзвичайних ситуацій розрізняють за їхнім характером: техногенні, природні, соціальні та воєнні.

Надзвичайна ситуація техногенного характеру – це транспортної аварії (катастрофи), пожежі, вибуху, аварії з викиданням (загрозою викидання) небезпечних хімічних, радіоактивних і біологічно небезпечних речовин, раптового руйнування споруд; аварії в електроенергетичних системах, системах життєзабезпечення, системах телекомунікацій, на очисних спорудах, у системах нафтогазового промислового комплексу, гідродинамічних аварій тощо.

Надзвичайна ситуація природного характеру – це небезпечне геофізичне, геологічне, метеорологічне або гідрологічне явище, деградація ґрунтів чи надр, пожежею у природних екологічних системах, зміною стану повітряного басейну, інфекційною захворюваністю та отруєнням людей, інфекційним захворюванням свійських тварин, масовою загибеллю диких тварин, ураженням сільськогосподарських рослин хворобами та шкідниками тощо.

Надзвичайна ситуація соціального характеру – це протиправні дії терористичного та антиконституційного спрямування, або пов'язане зі зникненням (викраденням) зброї та небезпечних речовин, нещасними випадками з людьми тощо.

Надзвичайна ситуація воєнного характеру – виникає через застосування звичайної зброї або зброї масового ураження, під час якого виникають вторинні чинники ураження населення.

Рівень надзвичайної ситуації визначається від її обсягів, кількості постраждалих і загиблих, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Існують такі рівні надзвичайних ситуацій: державний, регіональний, місцевий, об'єктовий.

II. ДІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ПІД ЧАС БЛЕКАУТУ

ДІ АДМІНІСТРАЦІЇ	ЧЕРВОНИЙ РІВЕНЬ (ТРИВАЛИИ БЛЕКАУТ)	ПОМАРАНЧЕВИЙ РІВЕНЬ (ОДНОДЕННИИ БЛЕКАУТ)
	Організація роботи працівників	
	<p>1. У разі незапланованого відключення світла, водо- та теплопостачання, роботи каналізаційної система до початку роботи закладу, іншим працівникам прибути на робочі місця згідно з графіком роботи, складеним адміністрацією.</p> <p>2. У разі раптового відключення світла перевірити вимкнення електроприладів, щитових в усіх приміщеннях закладу. 3. Перевірити справність вентиляції, водопостачання та каналізаційних систем при аварійних відключеннях та під час включення.</p>	
	Інформаційний хаб та комунікація	
	Задіяти можливу систему оповіщення учасників освітнього процесу та працівників закладу. Залучити до інформаційного ланцюжка батьків учнів (за необхідності).	
	У разі відсутності мобільного зв'язку розмістити оголошення на дверях, інформаційних стендах, в інших доступних місцях. Регулярно повторювати розсилання. Відновити стаціонарний дротовий зв'язок. Створити телеграм групи.	Розіслати шаблони смсповідомлень для працівників, батьків учнів у разі наявності мобільного зв'язку. Регулярно оновлювати оголошення.
	Забезпечення закладу додатковими ресурсами.	

1. Тепло: Використовувати пледи, каремати (за наявності), термоси та термоконтейнери для збереження температура готових страв.
2. Світло та зарядка: забезпечити наявність портативних зарядних станцій для освітлення та живлення пристроїв, що не потребують високої потужності. Зробити запас ліхтариків, світильників, гірлянд на акумуляторах та батарейках, а також запас батарейок.
3. Санітарні потреби: забезпечити достатній запас технічної води для використання у разі відсутності водопостачання (для каналізаційну системи).
- 4.Зв'язок/оповіщення: використовувати радіоприймач на батарейках для отримання інформації. Використовувати гучномовець для інформування про отримання сигналу тривоги.
5. Харчування: сформуванати запас харчових продуктів тривалого зберігання та бутильованої води для забезпечення безперервного перебування в укритті закладу учасників освітнього процесу не менше 48 годин (згідно з чинними нормативними документами: додатком 16 постанови КМУ від 08.10.2025 № 1280).

Використовувати страви, які не потребують тривалої термічної обробки (каші, овочеві та м'ясні консерви, овочі, фрукти тощо).

Співпраця з батьками

1. Оновити та опрацювати з батьками Пам'ятку щодо забезпечення мінімальних санітарно-гігієнічних та харчових потреб учня на 1 добу («тривожна торбинка»). Перелік може включати наступне : вода питна, сік пастеризований, печиво галетне з вмістом цукрів менше 10 грамів на 100 грамів продукту, хлібці цільнозернові, консерви овочеві/фруктові тощо, вологі та сухі серветки, одноразовий посуд, теплий одяг тощо.

2. Розмістити Пам'ятку для батьків на інформаційних стендах при вході до закладу.

3. Інформувати батьків про необхідність приводити учнів у заклад у зручному та теплому одязі, що відповідає температурі повітря у приміщенні та на вулиці. Передбачити додатковий теплий одяг.

Організація освітнього процесу:
інформувати батьків учнів про опрацювання форми освітнього матеріалу у разі режим роботи вдома.

Надати батькам рекомендації щодо самостійного процесу та навчального закладу перебування учнів

Психологічна підтримка

	Здійснювати моніторинг психологічного та емоційного стану усіх учасників освітнього процесу та психологічний супровід працівників і учнів упродовж періоду роботи закладу. Організувати щоденну психологічну підтримку працівникам, батькам, вихованцям.
ДІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	<p>Організація освітнього процесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раціональне використання світлового дня: розпочинати освітній процес пізніше (коли настає більш світлий період доби); створення чергових груп для дітей, які приходять раніше; 2. Розмістити парти максимально ближче до вікон; 3. Скоригувати розклад уроків, застосовуючи гнучкий підхід до планування навчального дня та тижня, з урахуванням тривалості світового дня; 4. Скоротити тривалість уроків до 30 хв. (початкова школа - на розсуд адміністрації закладу); 5. Спрямувати уроки на повторенні та актуалізації пройденого матеріалу з подальшим надолуженням нових тем за рахунок ущільнення матеріалу або за рахунок організації роботи знанневих гуртків як у межах однієї школи, так і залучення дітей із інших шкіл; 6. Під час проведення уроків перевагу надавати завданням з використанням слухової функції учнів; 7. під час перерв організовувати рухливі ігри та прогулянки на свіжому повітрі (за можливості); активізувати рухливу активність учнів під час уроків; 8. організовувати ігри для зняття втоми, напруги, тривожності; 9. відміна домашніх завдань; 10. продовжувати роботу знанневих гуртків.
ДІ БАТЬКІВ	<p><i>До блекауту:</i> для комунікації зберегти контакти адміністрації закладу/класного керівника.</p> <p>Дати учню у школу додаткові теплі речі, запас продуктів, води та зарядні пристрої для мобільного телефону, ліхтарик, флуоресцентними стрічками та одягом.</p> <p><i>Під час блекауту:</i></p> <p>Дотримання інструкцій: чітко дотримуватись інструкцій, які надає адміністрація закладу/класний керівник. Бути готовим забрати свою дитину одразу, як тільки це стане можливим.</p>

III. ДІ У РАЗІ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Законодавство визначає тероризм як суспільно небезпечну діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом

захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей чи погрози вчинення злочинних дій, щоб досягнути злочинних цілей.

Основні заходи щодо запобігання можливого терористичного акту:

- не торкайтеся у транспорті, житлових та громадських приміщеннях або на вулиці нічийних пакетів (сумок), не підпускайте до них інших. Повідомте про знахідку працівника поліції;
- у присутності терористів не виказуйте своє невдоволення, утримайтеся від різких рухів, лементу й стогонів;
- при погрозі застосування терористами зброї лягайте на живіт, захищаючи голову руками, якомога далі від вікон, застлених дверей, проходів, сходів;
- використайте будь-яку можливість для порятунку;
- якщо відбувся вибух – вживайте заходів щодо недопущення пожежі та паніки, надайте домедичну допомогу постраждалим;
- намагайтеся запам'ятати прикмети підозрілих людей і повідомте їх прибулим співробітникам спецслужб.

IV. ДІЇ У РАЗІ ЗАХОПЛЕННЯ БУДІВЛІ

У Рекомендаціях щодо дій населення у разі загрози та виникнення вибуху, у тому числі тих, що виникли внаслідок терористичної діяльності, зазначаються дії, якщо ви опинились у будинку (приміщенні, території), захопленому терористами, але не були ними знайдені.

У такій ситуації необхідно:

- зберігати спокій та намагатись уникнути контакту з терористами;
- якомога тихіше повідомити правоохоронні органи про терористичну атаку, а також про своє місцеперебування;
- не палити;
- не наближатися до дверей та вікон;
- чітко виконувати інструкції та команди правоохоронців;

сховати свої документи та візитні картки.

Пам'ятайте, що одразу після вашого повідомлення антитерористичними підрозділами буде вжито вичерпних заходів для збереження вашого життя та здоров'я.

V. ЕВАКУАЦІЯ З БУДІВЛІ

Евакуація з будівлі необхідна не лише під час пожежі, а й землетрусів, повеней та інших надзвичайних ситуацій, якщо будівля закладу освіти є небезпечною для людей, які там перебувають.

Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи визначають, що під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно:

- визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи та виходи до безпечної зони у найкоротший строк;
- ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки. З цією метою працівникам закладів та установ не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;
- евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних із ним приміщень, яким загрожує небезпека поширення вогню і продуктів горіння. Дітей молодшого віку і хворих слід евакуювати в першу чергу;
- у зимовий час на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг із собою, а дітей молодшого віку слід виводити або виносити, загорнувши в ковдри або інші теплі речі;
- ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей;
- виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;
- у разі гасіння слід намагатися у першу чергу забезпечити сприятливі умови для безпечної евакуації людей;
- щоб запобігти поширенню вогню, диму, слід утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також – від розбивання скла.

Правила евакуації для дітей:

- Не говори – щоб чути вчителя
- Не біжи – щоб не постраждати
- Не штовхайся – щоб не постраждали інші
- Не повертайся – щоб залишатися в безпеці

Учнів також просять дотримуватися всіх вказівок педагогів та, у разі потреби, на прохання дорослих, допомогти іншим дітям евакуюватися. При прибутті до безпечної зони, не розходитися і залишатися разом із класом.

Правила евакуації для педагогів:

- Евакуація здійснюється за відповідним звуковим сигналом, який, у разі потреби, активує адміністрація або особа, яка виявила пожежу. Нагадайте дітям про головну мету евакуації: їхня безпека та правила евакуації: не говори. Не біжи. Не штовхайся. Не повертайся.
- Закрийте двері та вікна.
- Візьміть з собою шкільний аварійний набір, відро (може бути складним), сумку для швидкої допомоги. *
- Перевірте безпечність маршруту для евакуації.
- Під час евакуації радять об'єднувати два класи, й під час переміщення один вчитель очолює колону, а інший завершує колону дітей двох класів.
- Допоможіть дітям з інвалідністю та маленьким дітям.
- Евакуація здійснюється до певного визначеного місця (місце для кожного класу визначається під час тренувальних навчань і не змінюється).
- Після прибуття на визначене місце, перевірте наявність усіх дітей за списком.
- Залишайтеся зі своїм класом і просіть учнів бути разом, бути усім класом разом, нікуди не розходитися.
- Якщо небезпечні умови зникли, здійсніть зворотну евакуацію назад до класів, дотримуючись тих самих правил.

VI. ДІЇ ДЛЯ ЗАХИСТУ ВІД НАСИЛЬНИЦЬКОГО ВТОРГНЕННЯ ТА ЗАГРОЗИ МАСОВОГО НАСИЛЬСТВА

Періодично і в українських школах виникають ситуації, у яких є загроза вторгнення або загроза масових насильницьких дій, де працівники закладу освіти ще можуть керувати ситуацією, хоча б частково, і повідомити про це силовим органам.

Алгоритм дій для керівництва школи:

- Якщо є змога – подайте знак тривоги, але це не повинна бути пожежна сигналізація.
- Слідкуйте за ситуацією і переоцінюйте її.
- Будьте готові передати командування поліції або іншим силовим органам.

□

- Повідомте всіх, коли небезпека зникла.
- Після інциденту повідомте про обставини учнів та батьків.
- Хочемо зазначити, що задля швидкого та оперативного розшуку злочинців, збереження таємниці слідства та інших моментів, варто своє повідомлення для батьків та медіа узгодити з представниками силових структур.

Алгоритм дій для працівників закладів освіти:

- Попередьте інших, щоб вони негайно сховалися та забезпечили безпеку дітей.
- Зберіть учнів всередині безпечного приміщення, якомога далі від загрози.
Закрийте і замкніть двері ключем (за можливістю). Перемістіть меблі, щоб заблокувати доступ від загрози, за наявності та змоги.
- У разі загрози стрілянини, всі мають швидко лягти на підлогу і за можливості накритися меблями, щоб не бути мішенню.
- Вимкніть світло та всі пристрої, які можуть його подати.
- Вимкніть усі пристрої, що видають звуки: мобільні телефони, радіоприймачі тощо.
- Зберігайте тишу.
- Тримайтеся якомога далі від дверей і вікон. □ Залишайтеся спокійними, заспокоюйте тих, хто нервує.

Алгоритм дій для учнів:

- Пам'ятайте про правила: не говори. Не біжи. Не штовхайся. Не повертайся.
- Виконуйте вказівки працівників закладу освіти.
- Зберігайте спокій та тишу.
- Якщо є потреба, допоможіть заблокувати двері меблями. □ Головне: сховатися, впасти та накритися.

VII. ДІЇ У РАЗІ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ (СТРІЛЬБА, ВИБУХИ)

У разі проведення антитерористичної операції:

- лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю;
- чітко виконувати команди співробітників антитерористичного підрозділу уникаючи різких рухів.

VIII. ДІЇ У РАЗІ ПЕРЕСТРІЛКИ

У разі перестрілки:

- якщо стрілянина застала вас на вулиці, відразу ж ляжте й озирніться, виберіть найближче укриття й проберіться до нього, не піднімаючись у повний зріст. Укриттям можуть служити виступи будинків, пам'ятники, бетонні стовпи або бордюри, канави. Пам'ятайте, що автомобіль – не найкращий захист, тому що його метал тонкий, а пальне – вибухонебезпечне. За першої нагоди сховайтеся у під'їзді будинку, підземному переході, дочекайтеся закінчення перестрілки;
- проводьте заходи для порятунку дітей, за необхідності прикрийте їх своїм тілом. За можливості повідомте про інцидент співробітників поліції;
- якщо в ході перестрілки ви перебуваєте у будинку, – укрийтеся у ванній кімнаті й ляжте на підлогу, тому що перебувати у кімнаті небезпечно через можливість рикошету. Перебуваючи в укритті, стежте за можливим початком пожежі. Якщо пожежа почалася, а

стрілянина не припинилася, залиште квартиру й сховайтеся в під'їзді, далі від вікон.

ІХ. ДІЇ У РАЗІ ЗАМІНУВАННЯ

Учні, прослухавши інформацію про необхідність евакуації, виконують розпорядження вчителя і під його керівництвом організовано, спокійно і без паніки залишають приміщення.

Під час оголошення наказу про евакуацію з закладів освіти та установ системи освіти потрібно:

- визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи та виходи до безпечної зони у найкоротший строк;
- ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки, з цією метою працівникам закладів та установ не можна залишати дітей без нагляду;
- дітей молодшого віку слід евакуювати першочергово;
- ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей;
- виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі.

Правила евакуації для дітей:

- не говори – щоб чути вчителя;
- не біжи – щоб не постраждати;
- не штовхайся – щоб не постраждали інші;
- не повертайся – щоб залишатися в безпеці.

Правила евакуації для педагогів:

- евакуація здійснюється за відповідним звуковим сигналом, який, у разі потреби, активує відповідальна особа;
- перевірте безпечність маршруту для евакуації;
- евакуація здійснюється до певного визначеного місця, вказаного працівниками правоохоронних органів чи служби надзвичайних ситуацій. У будь-якому разі безпечне місце перебування школярів та освітян не може бути ближче, ніж за 300 метрів до будівлі. Уникайте перебування дітей біля високих дерев чи білбордів;
- після прибуття на визначене місце перевірте наявність усіх дітей за списком;
- якщо небезпечні умови зникли, здійсніть зворотну евакуацію назад до класів, дотримуючись тих самих правил.

Також керівник закладу освіти повинен:

- довести інформацію щодо події відповідні інстанції;
- безпосередньо здійснювати керівництво евакуацією людей до прибуття працівників ДСНС України. У разі загрози життю людей – негайно організувати їх рятування (евакуацію), використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;
- організувати перевірку наявності всіх учасників освітнього процесу, евакуйованих із будівлі;
- направити для зустрічі працівників ДСНС України та інших служб особу, яка добре знає під'їзні шляхи до закладу освіти;
- вивести з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей;
- організувати охорону небезпечного місця шляхом спостереження здалеку;
- не допускати сторонніх осіб до небезпечного місця, доки не прибули фахівці;
- припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо евакуації;
- забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації, від можливих пошкоджень внаслідок вибуху;
- інформувати керівника аварійно-рятувальної служби підрозділу про наявність людей у будівлі.

Як діяти, якщо до закладу освіти зателефонували та повідомили про замінування:

- не кидати слухавку одразу, необхідно уважно вислухати того, хто телефонує, спробувати з'ясувати його вимоги та отримати додаткову інформацію (під час розмови варто звернути увагу на нюанси та спробувати за голосом визначити стать і приблизний вік особи);
- можна зробити вигляд, що ви погано чуєте співрозмовника, а отже попросити повторити повідомлення, ставте уточнювальні запитання щодо місця та часу реалізації погрози, про мотиви. Якщо можливо, його варто записати на диктофон (також зверніть увагу на будь-які фонові звуки (музику, шум вулиці та машин – усе це допоможе визначити, звідки надійшов дзвінок);
- після завершення розмови необхідно сповістити про неї адміністрацію закладу освіти, відповідні служби.

Х. ДІЇ У РАЗІ ПОЖЕЖІ

Правилами пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 15.08.2016 р. № 974 визначається порядок дій у разі виникнення пожежі.

Керуючись ними, працівник закладу та установи, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, різке підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний:

- негайно повідомити про це за телефоном до найближчого пожежнорятувального підрозділу (при цьому слід чітко назвати географічне місце об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);
- залучити систему оповіщення людей про пожежу; розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;
- сповістити про пожежу керівника закладу та установи або особу, що його заміщує;
- організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними в закладі та установі засобами пожежогасіння.

Керівник закладу та установи або особа, яка його заміщує, що прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

- перевірити, чи повідомлено пожежно-рятувальний підрозділ про виникнення пожежі;
- здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів. У разі загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили та засоби;
- організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих з будівлі, за списками та журналами обліку навчальних занять;
- виділити для зустрічі пожежно-рятувальних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;
- перевірити включення в роботу системи протипожежного захисту;
- вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;
- у разі потреби викликати до місця пожежі медичну та інші служби;
- припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо ліквідації пожежі;
- організувати відключення мереж електро- і газопостачання, систем вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, що сприяють запобіганню поширенню пожежі;
- організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити в разі потреби їх охорону;

- інформувати керівника пожежно-рятувального підрозділу про наявність людей у будівлі.

У кожному закладі та установі наказом чи інструкцією встановлюється протипожежний режим, що містить порядок дій у разі виникнення пожежі: порядок і спосіб оповіщення учасників освітнього процесу, послідовність їх евакуації, виклику пожежно-рятувальних підрозділів, зупинки технологічного та навчального устаткування, вимкнення електроустановок, ліфтів, застосування засобів пожежогасіння тощо з урахуванням особливостей будівлі, її планування, розташування тощо.

XI. ЩО ПОВИНЕН РОБИТИ КОЖЕН ГРОМАДЯНИН У ВИПАДКУ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ЯКІ ПРАВА ВІН МАЄ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У статті 21 Кодексу цивільного захисту України зазначається, що громадяни України зобов'язані:

- 1) дотримуватися правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- 2) дотримуватися заходів безпеки у побуті та повсякденній трудовій діяльності, не допускати порушень виробничої та технологічної дисципліни, вимог екологічної безпеки, охорони праці, що можуть призвести до надзвичайної ситуації;
- 3) вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій та дій у разі їх виникнення, надання домедичної допомоги постраждалим, правила користування засобами захисту;
- 4) повідомляти службі екстреної допомоги населенню про виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна;
- 6) дотримуватися протиепідемічного, протиепізоотичного (епізоотія – інфекційні хвороби тварин) та протиепіфітотичного (епіфітотія-інфекційні хвороби рослин) режимів, режимів радіаційного захисту;
- 7) виконувати правила пожежної безпеки, забезпечувати будівлі, які їм належать на праві приватної власності, первинними засобами пожежогасіння, навчати дітей обережного поводження з вогнем.

Громадяни України мають право на:

- 1) отримання інформації про надзвичайні ситуації або небезпечні події, що виникли або можуть виникнути, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- 2) забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту та їх використання;
- 3) звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту від надзвичайних ситуацій;
- 4) участь у роботах із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільних формувань цивільного захисту;
- 5) отримання заробітної плати за роботу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у разі залучення до таких робіт згідно з трудовими договорами;
- 6) соціальний захист та відшкодування відповідно до законодавства шкоди, заподіяної їхньому життю, здоров'ю та майну внаслідок надзвичайних ситуацій або проведення робіт із запобігання та ліквідації наслідків;
- 7) медичну допомогу, соціально-психологічну підтримку та медикопсихологічну реабілітацію у разі отримання фізичних і психологічних травм.

ХІІ. ХТО МАЄ ВОЛОДІТИ НАВИЧКАМИ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

У професійних стандартах вчителів початкових класів та вчителів загальної середньої освіти та директорів закладів освіти зазначені трудові функції (компетентності), серед яких наявна здоров'язберезувальна компетентність, до якої відноситься здатність вчителя та керівника надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

Вміння та здатність надавати домедичну допомогу не формується за один курс навчання, адже знання та вміння, які не використовуються, з часом забуваються, тому навчатися та практикувати вміння з домедичної допомоги необхідно з певною періодичністю. Ми публікували перелік медичних виробів, лікарських засобів та інших матеріалів, які мають бути у закладі освіти.

Але навичками домедичної допомоги повинен володіти кожен громадянин і надати її постраждалим, про це зазначено у статті 21 Кодексу цивільного захисту України.

ХІІІ. НАВЧАННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Статтями 39-42 Кодексу цивільного захисту України визначено, що навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється:

- за місцем роботи – працюючого населення;

– за місцем навчання – дітей дошкільного віку, учнів та студентів.

“Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях” затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444, визначає, що організація навчання працюючого населення покладається на ДСНС, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування. А навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів – на МОН.

Підготовка учнів закладів загальної середньої освіти до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає здобуття знань і вмінь з питань особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту, здійснюється під час вивчення предметів “Основи здоров’я” та “Захист України”.

Практичне закріплення теоретичного матеріалу здійснюється шляхом щорічного проведення Дня цивільного захисту.

Існує функціональна підсистема навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту, положення про цю систему затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2016 № 1400.

Щороку МОН видає наказ про затвердження плану основних заходів цивільного захисту, у якому передбачено проведення різноманітних заходів, зокрема тренування у закладах освіти. Наприклад, у 2021 році відповідним наказом передбачено проведення:

- практичного тренування щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації учасників освітнього процесу не рідше одного разу на пів року;
- Дня цивільного захисту та Тижня знань з основ безпеки життєдіяльності у закладах професійної-технічної та загальної середньої освіти; □ Тижня безпеки дитини у закладах дошкільної освіти.

На нашу думку, навчальні тренування дуже важливі, окрім евакуації варто навчати дітей і поведінці порядку дій у різноманітних надзвичайних ситуаціях.

В інших країнах радять проводити 3 протипожежних навчання на рік і як мінімум одне повне тренування з різних видів безпеки за різними видами сценаріїв, у різний час.

Ці тренування варто розглядати як реальні події, без попередження учнів, що навчить діяти та адаптуватися у реальній ситуації.

Але перед цим за декілька днів/тижнів варто провести навчання учнів у класах для ознайомлення з процедурами дій.

XIV. РОБОТА З УЧНЯМИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ СИТУАЦІЙ

Учні є певним ключем до безпеки школи й проведення з ними постійних тренувань гарантує, що вони буду знати та відповідно діяти під час потенційно небезпечних або загрозливих ситуацій. Важливо враховувати, що:

- атаки на школи не випадкові й часто плануються заздалегідь;
- у більшості випадків про атаку на школи знали інші особи, але не повідомляли про цю загрозу через страх, або не вірили, що загроза реальна, або не знали, до кого звернутися за порадою, або через брак часу;
- перед нападом з'являються певні попереджувальні знаки;
- у більшості випадків насильства, які скоєні учнем, він мав певні проблеми з поведінкою.

Педагогам:

- застерігайте учнів та студентів бути пильними й заохочуйте повідомляти про будь-які загрози або підозрілу поведінку;
- поділіться історіями запобігання терактів за повідомленнями учнів чи студентів;
- запевніть студентів, що їхні повідомлення будуть зберігатися конфіденційними та анонімними;
- покажіть учням та студентам різницю між балачками (доносом) і повідомленням відповідальної людини, коли є проблема безпеки;
- попросіть студентів сприймати всі погрози серйозно, навіть ті, які робляться жартома;
- просіть повідомити про загрозу, інцидент або підозрілу поведінку, навіть якщо учні та студенти міркують, що інші про це вже знають;
- будьте в курсі загроз і постів, зроблених в онлайн-блогах і публікаціях у соціальних мережах.